

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

5 päivänä joulukuuta 2019*

Ennakkoratkaisupyyntö – Siirtotyöläisten sosiaaliturva – Asetus (EY) N:o 883/2004 – Varhennettu vanhuuseläke – Myöntämiskelpoisuus – Saatavan eläkkeen määrä, jonka on ylitettävä lakisääteinen vähimmäismäärä – Yksinomaan kyseisessä jäsenvaltiossa saadun eläkkeen huomioon ottaminen – Toisessa jäsenvaltiossa ansaitun eläkkeen huomioon ottamatta jättäminen – Niiden työntekijöiden, jotka ovat käyttäneet oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, erilainen kohtelu

Yhdistetyissä asioissa C-398/18 ja C-428/18,

joissa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Galician itsehallintoalueen ylioikeus, Espanja) on esittänyt 25.5. ja 13.6.2018 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 15.6. ja 28.6.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Antonio Bocero Torrico (C-398/18) ja

Jörg Paul Konrad Fritz Bode (C-428/18)

vastaan

Instituto Nacional de la Seguridad Social ja

Tesorería General de la Seguridad Social,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. S. Rossi sekä tuomarit J. Malenovský ja F. Biltgen (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: G. Hogan,

kirjaaja: L. Carrasco Marco, hallintovirkamies,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 2.5.2019 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Antonio Bocero Torrico ja Jörg Bode, edustajinaan J. A. André Veloso ja A. Vázquez Conde, abogados,
- Instituto Nacional de la Seguridad Social ja Tesorería General de la Seguridad Social, edustajinaan P. García Perea, R. Dívar Conde ja L. Baró Pazos, letradas,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

- Espanjan hallitus, asiamiehenään L. Aguilera Ruiz,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään N. Ruiz García, D. Martin ja B.-R. Killmann,
- kuultuaan julkisasiamiehen 11.7.2019 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat SEUT 48 artiklan ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (EUVL 2004, L 166, s. 1 ja oikaisu EUVL 2004, L 200, s. 1) tulkintaa.
- 2 Nämä pyynnöt on esitetty kahdessa asiassa, joissa yhdessä kantajana on Antonio Bocero Torrico ja toisessa Jörg Paul Konrad Fritz Bode ja joissa vastaajina ovat Instituto Nacional de la Seguridad Social (kansallinen sosiaaliturvalaitos, Espanja; jäljempänä INSS) ja Tesorería General de la Seguridad Social (yleinen sosiaaliturvarahasto, Espanja) ja jotka koskevat kantajien varhennettua vanhuuseläkettä koskevien hakemusten hylkäämistä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Asetuksen N:o 883/2004 johdanto-osan yhdeksännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
”Yhteisöjen tuomioistuin on useaan otteeseen esittänyt kannan mahdollisuudesta etuuksien, tulojen ja toiseikkojen rinnastamiseen. Periaate olisi omaksuttava nimenomaisesti ja sitä olisi kehitettävä noudattaen samalla tuomioistuinpäätösten sisältöä ja henkeä.”
- 4 Kyseisen asetuksen 1 artiklan x alakohdassa ilmaisun ”varhennettu vanhuusetus” määritellään tarkoitettavan etuutta, joka maksetaan ennen eläkeoikeuden saamiseksi tavanomaisesti edellytettävän iän saavuttamista ja jota tämän iän saavuttamisen jälkeen joko maksetaan edelleen tai joka korvataan toisella vanhuusetuudella.
- 5 Mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan kyseistä asetusta sovelletaan kaikkeen sosiaaliturvan aloja, muun muassa vanhuusetuuksia, koskevaan lainsäädäntöön.
- 6 Saman asetuksen 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Yhdenvertainen kohtelu”, säädetään seuraavaa:
”Henkilöillä, joihin tätä asetusta sovelletaan, on samat jäsenvaltion lainsäädännön mukaiset etuudet ja velvollisuudet kuin kyseisen jäsenvaltion kansalaisilla, jollei tässä asetuksessa toisin säädetä.”

- 7 Asetuksen N:o 883/2004 5 artiklassa, jonka otsikko on ”Etuuksien, tulojen, tosiseikkojen tai tapahtumien rinnastaminen”, säädetään seuraavaa:

”Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, ja erityiset täytäntöönpanosäännökset huomioon ottaen sovelletaan seuraavaa:

- a) jos sosiaaliturvaetuuksien ja muiden tulojen saamisella on toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännön perusteella tiettyjä oikeusvaikutuksia, tämän lainsäädännön asiaankuuluvia säännöksiä sovelletaan niin ikään, kun kyse on toisen jäsenvaltion lainsäädännön perusteella saaduista vastaavista etuuksista tai jossakin toisessa jäsenvaltiossa hankituista tuloista;
- b) jos tietyillä seikoilla tai tapahtumilla on toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla oikeusvaikutuksia, kyseisen jäsenvaltion on otettava huomioon toisten jäsenvaltioiden alueella tapahtuneet samankaltaiset seikat tai tapahtumat ikään kuin ne olisivat tapahtuneet sen alueella.”

- 8 Asetuksen N:o 883/2004 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Kausien yhteenlaskeminen”, säädetään seuraavaa:

”Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, sen jäsenvaltion toimivaltaisen laitoksen, jonka lainsäädännön mukaan

- etuuksia koskevan oikeuden saavuttamiseksi, säilyttämiseksi, keston määrittämiseksi tai takaisinsaamiseksi,

– –

edellytetään vakuutuskausien, työskentelykausien, itsenäisen ammatinharjoittamisen kausien tai asumiskausien täyttymistä, on otettava tarpeellisessa määrin huomioon toisten jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan täyttyneet vakuutuskaudet, työskentelykaudet, itsenäisen ammatinharjoittamisen kaudet tai asumiskaudet, ikään kuin nämä kaudet olisivat täyttyneet kyseisen laitoksen soveltaman lainsäädännön mukaan.”

- 9 Kyseisen asetuksen III osastossa olevan 5 luvun, joka sisältää vanhuuseläkkeitä ja perhe-eläkkeitä koskevat säännökset, 52 artiklan, jonka otsikko on ”Etuuksien myöntäminen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Toimivaltainen laitos laskee maksettavan etuuden määrän:

- a) soveltamansa lainsäädännön mukaisesti ainoastaan, jos etuuksiin oikeuttavat edellytykset ovat täyttyneet yksinomaan kansallisen lainsäädännön mukaan (itsenäinen etuus);
- b) laskemalla teoreettisen määrän ja sen jälkeen tosiasiallisen määrän (pro rata -etuus) seuraavasti:
 - i) etuuden teoreettinen määrä vastaa etuutta, jota asianomainen henkilö voisi vaatia, jos kaikki muiden jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen mukaisesti täyttyneet vakuutus- ja/tai asumiskaudet olisivat täyttyneet kyseisen laitoksen soveltaman lainsäädännön mukaan etuuden myöntämispäivänä. Jos tämän lainsäädännön mukaan etuuden määrä ei riipu täyttyneiden kausien kestosta, kyseistä määrää pidetään teoreettisena määränä;
 - ii) toimivaltainen laitos määrittää sen jälkeen pro rata -etuuden tosiasiallisen määrän soveltamalla teoreettiseen määrään tämän laitoksen soveltaman lainsäädännön mukaan ennen riskin toteutumista täyttyneiden kausien pituuden ja kaikkien kyseessä olevien jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen mukaan ennen riskin toteutumista täyttyneiden kausien kokonaispituuden suhdetta.”

- 10 Saman asetuksen mainittuun lukuun sisältyvässä 58 artiklassa, jonka otsikko on ”Lisän myöntäminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Sellaiselle etuuksien saajalle, johon tätä lukua sovelletaan, ei voida siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu ja jonka lainsäädännön mukaan etuus on hänelle maksettava, myöntää etuutta, joka on pienempi kuin kyseisen lainsäädännön mukainen vähimmäisetuus sellaiselta vakuutus- tai asumiskaudelta, joka on yhtä pitkä kuin kaikki suoritusta varten tämän luvun mukaisesti huomioon otetut kaudet.

2. Tämän jäsenvaltion toimivaltainen laitos maksaa asianomaiselle hänen asuessaan kyseisessä valtiossa lisän, joka on yhtä suuri kuin tämän luvun mukaisesti maksettavien etuuksien kokonaismäärän ja vähimmäisetuuden määrän erotus.”

Espanjan oikeus

- 11 Yleisen sosiaaliturvalain (Ley General de la Seguridad Social), sellaisena kuin sen konsolidoitu teksti hyväksyttiin 30.10.2015 annetulla kuninkaan asetuksella (Real Decreto Legislativo 8/2015) (BOE nro 261, 31.10.2015) ja sellaisena kuin sitä sovellettiin pääasioiden tosiseikkoihin, 208 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa

”Varhaiseläkkeelle pääsy asianomaisen hakemuksesta edellyttää seuraavien edellytysten täyttymistä:

- a) Hakijan ikä on enintään kaksi vuotta alhaisempi kuin eläkeikä, joka lasketaan jokaisessa tapauksessa edellä 205 §:n 1 momentin a kohdassa tarkoitettulla tavalla siten, ettei edellä 206 §:ssä tarkoitettuja vähennyskertoimia oteta huomioon.
- b) Hakija on tosiasiallisesti maksanut vakuutusmaksuja vähintään 35 vuoden ajan ottamatta huomioon palkanlisien suhteellista osuutta – –
- c) Sen jälkeen, kun tämän eläkemuodon myöntämiselle asetettujen yleisten ja erityisten vaatimusten on osoitettu täyttyvän, saatavan eläkkeen määrän on oltava suurempi kuin vähimmäiseläkkeen, jota kyseiselle henkilölle olisi hänen perhetilanteensa perusteella maksettava hänen täytettyään 65 vuotta. Jollei tämä edellytys täyty, oikeutta tähän varhaiseläkemuotoon ei voida myöntää.”
- 12 Sosiaaliturvajärjestelmässä maksettavien eläkkeiden ja muiden julkisten sosiaalietuuksien uudelleenarvostuksesta varainhoitovuonna 2016 29.12.2015 annetun kuninkaan asetuksen 1170/2015 (Real Decreto 1170/2015 sobre revalorización de pensiones del sistema de seguridad social y de otras prestaciones sociales públicas para el ejercicio 2016) (BOE nro 312, 30.12.2015) 14 §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos sekä Espanjan lainsäädännössä että ulkomaisessa lainsäädännössä kahden- tai monenvälisen sosiaaliturvasopimuksen mukaisesti myönnettyjen eläkkeiden kokonaismäärä on edellisen momentin säännösten soveltamisen jälkeen pienempi kuin Espanjassa kulloinkin voimassa oleva eläkkeen vähimmäismäärä, etuudensaajalle taataan Espanjassa ja ulkomailla myönnettyjen eläkkeiden kokonaismäärän ja mainitun vähimmäismäärän välinen erotus edellyttäen, että hän asuu Espanjassa ja täyttää yleisten säännösten mukaiset vaatimukset.

Unionin sosiaaliturvalainsäädännössä tunnustettuihin eläkkeisiin sovelletaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/1971 [sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 18.12.2006 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1992/2006 (EUVL 2006, L 392, s. 1)] 50 artiklan ja [asetuksen N:o 883/2004] 58 artiklan säännöksiä.

--”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

- 13 Antonio Bocero Torrico, joka on syntynyt 15.12.1953, teki 16.12.2016 INSS:lle hakemuksen varhennetusta vanhuuseläkkeestä. Tämän hakemuksen tekopäivänä hän pystyi osoittamaan 9 947 päivän maksukaudet Espanjassa ja 6 690 päivän kaudet Saksassa. Vanhuuseläkkeen tosiasiallinen määrä, johon hänellä on oikeus Saksassa, on 507,35 euroa, kun taas eläke, jota hän voi vaatia Espanjassa varhennettuna eläkkeenä, on suuruudeltaan 530,15 euroa.
- 14 Jörg Bode, joka on syntynyt 4.6.1952, teki 31.5.2015 INSS:lle hakemuksen varhennetusta vanhuuseläkkeestä. Tämän hakemuksen tekopäivänä hän pystyi osoittamaan 2 282 päivän maksukaudet Espanjassa ja 14 443 päivän kaudet Saksassa. Viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa hänen vanhuuseläkkeensä tosiasiallinen määrä on 1 185,22 euroa. Boden mukaan eläke, jota hän voi vaatia Espanjassa varhennettuna eläkkeenä, on suuruudeltaan 206,60 euroa. INSS:n laskelmien mukaan viimeksi mainitun etuuden määrä on 99,52 euroa.
- 15 Haetut eläkkeet evättiin sillä perusteella, että niiden määrä ei saavuta sitä kuukausittaisen eläkkeen vähimmäismäärää, joka vastaa pääasian kantajien perhetilannetta heidän täytettyään 65 vuotta, eli 784,90 euroa Bocero Torricon tapauksessa ja 782,90 euroa Boden tapauksessa. Asianosaisten esittämien oikaisuvaatimusten johdosta INSS vahvisti hylkäävät päätökset.
- 16 Bocero Torricon INSS:ää ja yleistä sosiaaliturvarahastoa vastaan Juzgado de lo Social n° 2 de Ourensessa (Ourense työ- ja sosiaaliasioiden tuomioistuin nro 2, Espanja) ja Boden näitä laitoksia vastaan Juzgado de lo Social n° 2 de A Coruñassa (Coruñan työ- ja sosiaaliasioiden tuomioistuin nro 2, Espanja) nostamat kanteet hylättiin. Nämä tuomioistuimet katsoivat, että LGSS:n 208 §:n 1 momentin c kohdassa tarkoitettu ”saatava eläke”, jonka määrän on oltava suurempi kuin sen eläkkeen vähimmäismäärä, joka kyseiselle henkilölle olisi maksettava hänen perhetilanteensa perusteella hänen täytettyään 65 vuotta, jotta hän voisi saada varhennettua vanhuuseläkettä, on Espanjan kuningaskunnan tosiasiallisesti maksettavaksi tulevan eläkkeen määrä. Ne tukeutuivat Espanjan lainsäädännön tarkoitukseen, joka on sen välttäminen, että henkilöille, jotka eivät ole saavuttaneet lakisääteistä eläkeikää, maksetaan täydennystä lakisääteisen vähimmäiseläkkeen saamiseksi, ja siten näiden pysyttäminen työmarkkinoilla.
- 17 Pääasian kantajat valittivat mainittujen tuomioistuinten tuomioista Tribunal Superior de Justicia de Galiciaan (Galician itsehallintoalueen ylioikeus, Espanja). Kyseinen tuomioistuin toteaa, että kuninkaan asetuksen 1170/2015 14 §:n 3 momentin nojalla Espanjan lainsäädännössä sallitaan eläkkeen lisäosan myöntäminen vain unionin säännösten mukaisten etuuksien ja Espanjan vähimmäiseläkkeen välisen erotuksen osalta. Näin ollen olisi otettava huomioon Bocero Torricon ja Boden sekä Espanjassa että Saksassa tosiasiallisesti saamat eläkkeet, joten kumpikaan heistä ei voi vaatia lisäeläkettä. Näin ollen he eivät rasita Espanjan sosiaaliturvajärjestelmää.
- 18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedusteleo, merkitseekö tapa, jolla INSS tulkitsee LGSS:n 208 §:n 1 momentin c kohdassa olevaa ilmaisua ”saatava eläke” määrittääkseen työntekijän oikeuden saada varhaiseläkettä eli ottamalla huomioon ainoastaan Espanjan kuningaskunnan maksettavaksi tulevan tosiasiallisen eläkkeen, unionin oikeuden vastaista syrjintää. Se toteaa, että työntekijällä, jolla on oikeus eläkkeeseen ainakin kahdessa jäsenvaltiossa, ei voi olla oikeutta tällaiseen varhennettuun eläkkeeseen, kun taas työntekijällä, jolla on oikeus samansuuruiseen eläkkeeseen, joka on yksinomaan Espanjan kuningaskunnan maksettava, on siihen oikeus.

- 19 Näiden seikkojen valossa Tribunal Superior de Justicia de Galicia on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen, jonka sanamuoto on sama asioissa C-398/18 ja C-428/18:

”Onko SEUT 48 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa asetetaan varhaiseläkkeen myöntämisen edellytykseksi se, että saatavan eläkkeen määrä on suurempi kuin vähimmäiseläkkeen, jota kyseiselle henkilölle olisi mainitun lainsäädännön perusteella maksettava, kun ’saatavalla eläkkeellä’ tulkitaan tarkoitettavan ainoastaan toimivaltaisen jäsenvaltion (tässä tapauksessa Espanjan) maksettavaksi tulevaa tosiasiallista eläkettä ilman, että siihen sisällytettäisiin myös se tosiasiallinen eläke, jonka kyseinen henkilö voi saada yhden tai useamman muun jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmästä maksettaviksi tulevina vastaavina etuuksina?”

- 20 Asiat C-398/18 ja C-428/18 yhdistettiin unionin tuomioistuimen presidentin 25.7.2018 antamalla määräyksellä kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 21 Aluksi on todettava, että vaikka ennakkoratkaisukysymys koskee nimenomaan SEUT 48 artiklaa, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee myös ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevien päätöstensä perusteluissa asetuksen N:o 883/2004 säännökset.
- 22 Tältä osin on todettava, että pääasiassa kyseessä olevat varhennetut vanhuuseläkkeet kuuluvat kyseisen asetuksen soveltamisalaan. Sen 3 artiklan 1 kohdan d alakohdan perusteella sitä sovelletaan vanhuusetuuksia koskevaan lainsäädäntöön. Lisäksi ilmaisu ”varhennetut vanhuusetuudet” määrittellään mainitun asetuksen 1 artiklan x alakohdassa.
- 23 Siten ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämää kysymystä on tutkittava asetuksen N:o 883/2004 valossa (ks. analogisesti tuomio 8.1.2007, Celozzi, C-332/05, EU:C:2007:35, 14 kohta ja tuomio 18.12.2014, Larcher, C-523/13, EU:C:2014:2458, 29 kohta).
- 24 Siten on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 883/2004 säännöksiä tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa asetetaan edellytykseksi sille, että työntekijä voi saada varhennettua vanhuuseläkettä, että saatavan eläkkeen määrä on suurempi kuin sen eläkkeen vähimmäismäärä, joka tällä työntekijällä on oikeus saada tämän lainsäädännön nojalla lakisääteisessä eläkeiässä, koska käsitteellä ”saatava eläke” ymmärretään tarkoitettavan ainoastaan tämän jäsenvaltion maksettavaksi tulevaa eläkettä pois lukien se eläke, jota mainittu työntekijä voisi saada yhden tai useamman muun jäsenvaltion maksettaviksi tulevina vastaavina etuuksina.
- 25 Pääasiassa kyseessä olevan Espanjan oikeuden säännöksen eli LGSS:n 208 §:n 1 momentin c kohdan osalta sitä, että kyseisessä säännöksessä asetetaan varhennetun vanhuuseläkkeen saamisen edellytykseksi se, että saatavan eläkkeen määrä on suurempi kuin sen eläkkeen vähimmäismäärä, joka etuuden saajalla on oikeus saada lakisääteisessä eläkeiässä, ei sellaisenaan kyseenalaisteta pääasioiden oikeusriidoissa.
- 26 Tältä osin on todettava, ettei mikään asetuksen N:o 883/2004 sen yleiset säännökset sisältävän I osaston säännöksistä eikä kyseisen asetuksen III osaston 5 luvun säännöksistä, joihin kuuluvat muun muassa vanhuuseläkkeisiin sovellettavat erityissäännökset, ole esteenä tällaiselle säännölle.
- 27 Erityisesti mainitun asetuksen 58 artiklasta, jossa säädetään, että vanhuusetuuksien saajalle ei voida myöntää etuutta, joka on pienempi kuin asuinjäsenvaltion lainsäädännön mukainen vähimmäisetuus ja että kyseisen jäsenvaltion toimivaltainen laitos maksaa asianomaiselle henkilölle lisän, joka on yhtä

suuri kuin etuuksien kokonaismäärän ja vähimmäisetuuden määrän erotus, ei johdu, että jäsenvaltiolla olisi velvollisuus myöntää hakijalle varhennettu vanhuuseläke, kun sen eläkkeen määrä, johon viimeksi mainitulla on oikeus, ei vastaa sen eläkkeen vähimmäismäärää, jonka hän saa lakisääteisessä eläkeiässä.

- 28 Pääasian kantajat kiistävät kuitenkin sen, että Espanjan toimivaltaiset laitokset ja tuomioistuimet tulkitsevat varhennetun vanhuuseläkkeen saamista koskevan oikeuden määrittämiseksi ”saatavan eläkkeen” käsitteellä tarkoitettavan ainoastaan Espanjan kuningaskunnan maksettavaksi tulevaa eläkettä, sulkien pois muiden jäsenvaltioiden maksettaviksi tulevat eläkkeet, joihin etuuden saajalla olisi mahdollisesti oikeus.
- 29 Ensinnäkin tällaisiin seikkoihin sovellettavista asetuksen N:o 883/2004 säännöksistä on todettava, että kyseisen asetuksen 5 artikla koskee rinnastamisperiaatetta. Kyseisen asetuksen johdanto-osan yhdeksännestä perustelukappaleesta käy ilmi, että unionin lainsäätäjällä on halunnut ottaa kyseisessä tekstissä käyttöön oikeuskäytännössä vahvistetun etuuksien, tulojen ja tosiseikkojen rinnastamisen periaatteen, jotta sitä kehitettäisiin noudattaen tuomioistuinpäätösten sisältöä ja henkeä (tuomio 21.1.2016, Vorarlberger Gebietskrankenkasse ja Knauer, C-453/14, EU:C:2016:37, 31 kohta).
- 30 Asetuksen N:o 883/2004 5 artiklan a alakohdassa säädetään, että jos sosiaaliturvaetuuksien ja muiden tulojen saamisella on toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännön perusteella tiettyjä oikeusvaikutuksia, tämän lainsäädännön asiaankuuluvia säännöksiä sovelletaan niin ikään, kun kyse on toisen jäsenvaltion lainsäädännön perusteella saaduista vastaavista etuuksista tai jossakin toisessa jäsenvaltiossa hankituista tuloista.
- 31 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 45 kohdassa, on todettava, että tätä säännöstä sovelletaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisiin tilanteisiin. Mainitussa säännöksessä tarkoitettujen sosiaaliturvaetuuksien on katsottava olevan eläkettä, johon kantajilla on oikeus. LGSS:n 208 §:n 1 momentin c kohdan nojalla tätä eläkettä koskeva oikeus – jos sen määrä ylittää lakisääteisessä eläkeiässä sovellettavan eläkkeen vähimmäismäärän – saa aikaan oikeusvaikutuksen, jonka perusteella viimeksi mainituilla on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen.
- 32 Sitä vastoin toisin kuin pääasian kantajat väittävät kirjallisissa huomautuksissaan, pääasioiden tosiseikkoja koskevat tilanteet eivät kuulu asetuksen N:o 883/2004 6 artiklan soveltamisalaan. Kyseisessä artiklassa, jonka otsikko on ”Kausien yhteenlaskeminen”, säädetään sosiaaliturvaetuksia koskevan oikeuden saamiseksi siitä, että jäsenvaltio ottaa huomioon toisten jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan täyttyneet vakuutuskaudet, työskentelykaudet, itsenäisen ammatinharjoittamisen kaudet tai asumiskaudet, kun taas nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä on sen selvittäminen, onko niiden eläkkeiden määrä, joihin kantajilla on oikeus toisessa jäsenvaltiossa, otettava huomioon varhennetun vanhuuseläkkeen saamista koskevan oikeuden määrittämiseksi.
- 33 Samoin asetuksen 883/2004 52 artiklan 1 kohdan b alakohtaa, johon pääasian kantajat myös vetoavat, ei sovelleta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämään kysymykseen vastaamiseksi. Myös tämä säännös koskee kaikkien kyseessä olevien jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan täyttyneiden vakuutus- tai asumiskausien yhteenlaskemista. Se ei sitä vastoin koske oikeutta saada vanhuuseläkettä, vaan maksettavien etuuksien määrän laskemista (ks. vastaavasti asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on asetuksella N:o 118/97 muutettuna ja ajan tasalle saatettuna, sellaisena kuin viimeksi mainittu on muutettuna asetuksella N:o 1992/2006, tuomio 3.3.2011, Tomaszewska, C-440/09, EU:C:2011:114, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 34 Toiseksi on tutkittava LGSS:n 208 §:n 1 momentin c kohdan, sellaisena kuin toimivaltaiset laitokset ja kansalliset tuomioistuimet sitä tulkitsevat, kaltaisen kansallisen säännöksen yhteensoveltuvuutta asetuksen N:o 883/2004 5 artiklan a alakohdan kanssa.

- 35 Viimeksi mainitun säännöksen perusteella LGSS:n 208 §:n 1 momentin c kohdan kaltaisen kansallisen säännöksen soveltamiseksi kyseessä olevan jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on otettava huomioon asianomaisen henkilön kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön nojalla saamien sosiaaliturvatuksien lisäksi myös tämän kaikissa muissa jäsenvaltioissa saamat vastaavat etuudet.
- 36 Vanhuuseläkkeiden osalta unionin tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus tulkita mainitussa 5 artiklan a alakohdassa olevalla vastaavien etuuksien käsitteellä tarkoitettavan toisiinsa verrattavissa olevia vanhuusetuuksia ottaen huomioon näillä etuuksilla ja niitä sääntelevillä säännöksillä tavoiteltu päämäärä (ks. vastaavasti tuomio 21.1.2016, Vorarlberger Gebietskrankenkasse ja Knauer, C-453/14, EU:C:2016:37, 33 ja 34 kohta).
- 37 Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että ne vanhuuseläkkeet, joihin pääasian kantajilla on Saksassa oikeus, ovat vastaavia kuin ne eläkkeet, joita he voivat vaatia Espanjassa varhennettuna vanhuuseläkkeenä, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin varmistettava.
- 38 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 883/2004 5 artiklan a alakohta on esteenä saatavan eläkkeen käsitteen, sellaisena kuin se on LGSS:n 208 §:n 1 momentin c kohdassa, sellaiselle tulkinnaalle, jonka mukaan se koskee yksinomaan Espanjan kuningaskunnan maksettavaksi tulevaa eläkettä pois sulkién eläke, johon pääasian kantajilla on oikeus Saksassa.
- 39 Tätä päätelmää tukee pääasiassa kyseessä olevien tilanteiden tutkiminen yhdenvertaisen kohtelun periaatteen valossa, josta sen 5 artiklassa tarkoitettu etuuksien, tulojen, tosiseikkojen ja tapahtumien rinnastaminen on erityinen ilmaus (ks. vastaavasti tuomio 21.2.2008, Klöppel, C-507/06, EU:C:2008:110, 22 kohta).
- 40 Tältä osin on muistutettava, että asetuksen N:o 883/2004 4 artiklassa säädetyllä yhdenvertaisen kohtelun periaatteella kielletään paitsi kansalaisuuteen perustuva sosiaaliturvajärjestelmien edunsaajien ilmeinen syrjintä myös kaikki peiteltyyn syrjinnän muodot, joissa muita erotteluperusteita soveltamalla päädytään tosiasiallisesti samaan lopputulokseen (ks. analogisesti tuomio 22.6.2011, Landtová, C-399/09, EU:C:2011:415, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 41 Siten on pidettävä välillisesti syrjivinä sellaisia kansallisessa oikeudessa asetettuja edellytyksiä, jotka siitä huolimatta, että niitä sovelletaan erotuksetta kansalaisuuden perusteella, kohdistuvat vaikutuksiltaan kuitenkin olennaisesti taikka suurimmaksi osaksi siirtotyöläisiin, sekä sellaisia erotuksetta sovellettavia edellytyksiä, jotka kotimaiset työntekijät pystyvät siirtotyöläisiä helpommin täyttämään tai jotka saattavat olla erityisesti viimeksi mainituille epäedullisia (tuomio 22.6.2011, Landtová, C-399/09, EU:C:2011:415, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 42 Se, että jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kieltäytyvät ottamasta huomioon varhennettun vanhuuseläkkeen saamista koskevan oikeuden määrittämiseksi niitä eläke-etuuksia, joihin työntekijällä, joka on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, on oikeus toisessa jäsenvaltiossa, voi saattaa kyseisen työntekijän epäedullisempaan tilanteeseen kuin työntekijän, jonka koko työura on täyttyneen ensimmäisessä jäsenvaltiossa.
- 43 Pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö voi kuitenkin olla perusteltu siltä osin kuin sillä on yleisen edun mukainen tavoite, sillä edellytyksellä, että sillä voidaan taata tämän tavoitteen saavuttaminen ja että sillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen sillä tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi (ks. vastaavasti mm. tuomio 18.12.2014, Larcher, C-523/13, EU:C:2014:2458, 38 kohta).
- 44 Tältä osin INSS ja Espanjan hallitus ovat istunnossa todenneet, että varhennettun vanhuuseläkkeen saamiseksi asetetun edellytyksen sen eläkkeen vähimmäismäärän saavuttamisesta, johon asianomaisella henkilöllä on oikeus lakisääteisessä eläkeiässä, soveltamisen tarkoituksena on vähentää varhennettuun

vanhuuseläkkeeseen turvautumista. Sen lisäksi sulkemalla pois oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen silloin, kun se määrä, johon asianomaisella henkilöllä olisi oikeus, oikeuttaisi hänet lisäeläkkeeseen, voidaan välttää Espanjan sosiaaliturvajärjestelmälle aiheutuvat lisäkustannukset.

- 45 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 49 kohdassa, vaikka oletettaisiin, että tällaisen näkökohdat voisivat merkitä tämän tuomion 43 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettuja yleisen edun mukaisia tavoitteita, INSS:n ja Espanjan hallituksen esittämät väitteet eivät voi oikeuttaa tällaisen edellytyksen syrjivää soveltamista niiden työntekijöiden vahingoksi, jotka ovat käyttäneet oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen.
- 46 Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 883/2004 5 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa asetetaan työntekijän oikeudelle varhennetun vanhuuseläkkeen saamiseen edellytys siitä, että saatavan eläkkeen määrä on suurempi kuin sen eläkkeen vähimmäismäärä, joka kyseisellä työntekijällä olisi oikeus saada lakisääteisessä eläkeiässä kyseisen lainsäädännön nojalla, jolloin ”saatavan eläkkeen” käsitteellä ymmärretään tarkoitettavan ainoastaan tämän jäsenvaltion maksettavaksi tulevaa eläkettä, pois lukien se eläke, jota mainittu työntekijä voi saada yhden tai useamman muun jäsenvaltion maksettaviksi tulevina vastaavina etuuksina.

Oikeudenkäyntikulut

- 47 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 5 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa asetetaan työntekijän oikeudelle varhennetun vanhuuseläkkeen saamiseen edellytys siitä, että saatavan eläkkeen määrä on suurempi kuin sen eläkkeen vähimmäismäärä, joka kyseisellä työntekijällä olisi oikeus saada lakisääteisessä eläkeiässä kyseisen lainsäädännön nojalla, jolloin ”saatavan eläkkeen” käsitteellä ymmärretään tarkoitettavan ainoastaan tämän jäsenvaltion maksettavaksi tulevaa eläkettä, pois lukien se eläke, jota mainittu työntekijä voi saada yhden tai useamman muun jäsenvaltion maksettaviksi tulevina vastaavina etuuksina.

Allekirjoitukset